

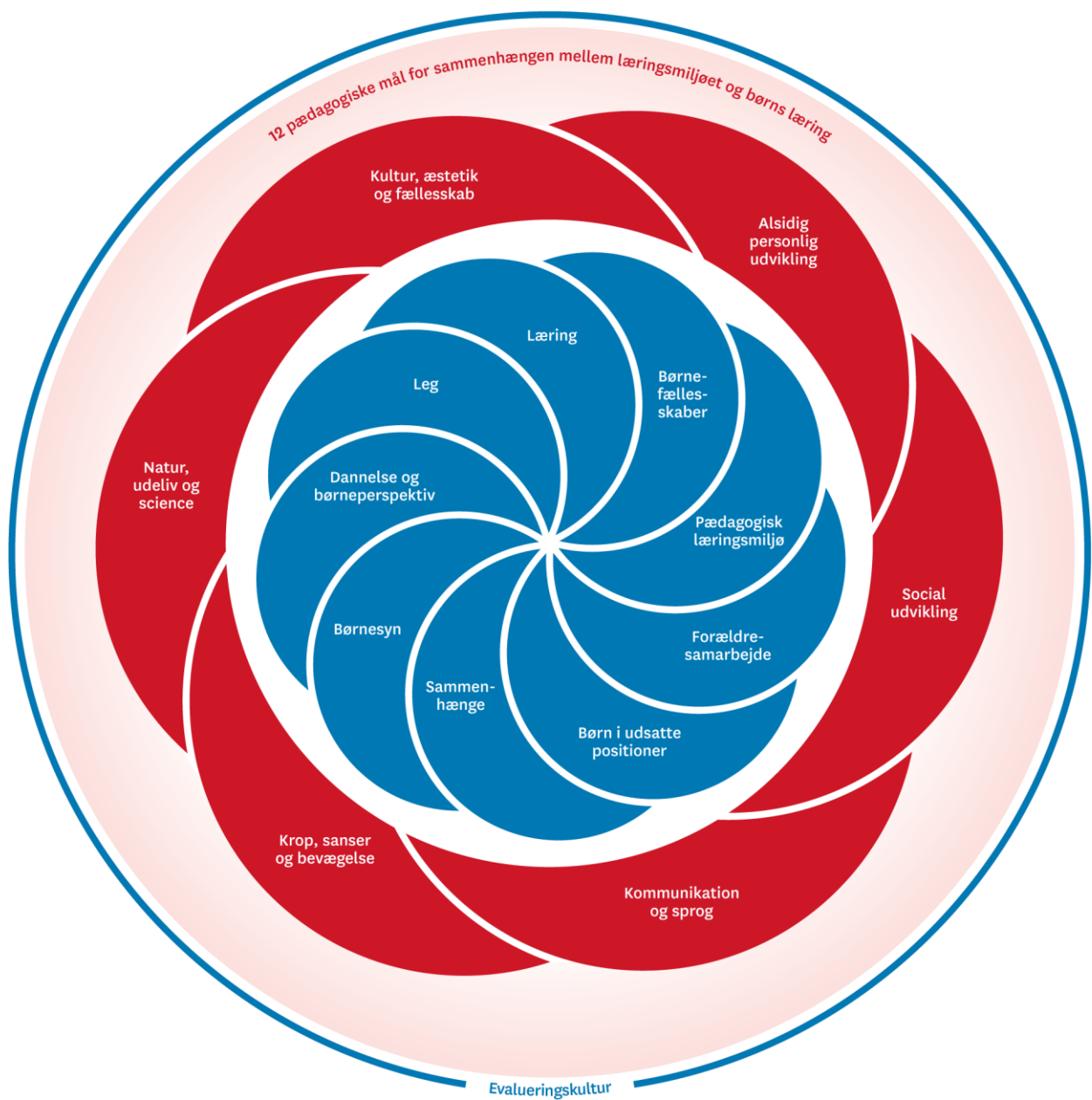
Pædagogisk læreplan for Mælkevejen / Ønskeøen 2021



Herlev
Kommune

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan



Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Mælkevejen/ Ønskeøen er en integreret institution beliggende i Herlev, distrikt Nord. Vi er én institution fordelt på to matrikler. Mælkevejen består af tre vuggestuegrupper og tre børnehavegrupper. Ønskeøen af to børnehavegrupper.

I Mælkevejen/ Ønskeøen er vi normeret til 110 børn i alderen 0-6 år, inklusiv 12 enkelt integreret specialpladser fordelt med 6 pladser i hver afdeling. På alle børnehave grupperne er der tilknyttet en specialpædagog, hvis overordnede opgave er, at danne bro mellem almen og specialpædagogområdet.

Vi er beliggende i et naturskønt område blandt både villaer og almennyttige boliger. Vi har rig mulighed for ture til både parker, kulturelle tilbud og legepladser i lokalområdet. I begge afdelinger er der rummelige legepladser med mulighed for motoriske udfoldelser og sanselige oplevelser.

Vi betragter os selv som ÉN institution, hvilket betyder at afdelingerne samarbejder tæt omkring vores fælles pædagogiske værdier og principper. Vi har en' samlet forældrebestyrelse, med repræsentanter fra både forældre- og personale fra begge afdelinger. Vi holder fælles personalemøder, har fælles TRIO(MED-udvalg), og har tværgående arbejdsgrupper i forhold til f.eks. årshjul, trivsel osv. Ligeså har vores specialpædagoger et fælles mødeforum. I skolernes ferieperioder vil der oftest være samspasning mellem afdelingerne, hvilket betyder at Ønskeøens børn og personale typisk er i Mælkevejen.

Vi arbejder ud fra et fælles årshjul, hvor der året igennem er tilbud til børn og forældre om arrangementer, traditioner og aktiviteter. Der er dog arrangementer som f.eks. bedsteforældredage, fællesspisning osv. der afholdes i den enkelte afdeling. Vi er en mangfoldig børne- og forældregruppe, og tager selvfølgelig hensyn til den enkelte i forhold til deres kultur og religion.

Der er fuld forplejning i Herlev kommunes dagtilbud.

Vores enkelt integrerede pladser er rettet mod børn, der har behov for et særligt pædagogisk fokus. Børnene kommer fra hele Herlev, og visiteres til pladserne via et visitations udvalg i Herlev kommune. Grundet de enkeltintegrerede pladser er normeringerne i alle vores børnehavegrupper som udgangspunkt kun på 16 børn, og som skrevet er der tilknyttet en specialpædagog på alle grupperne. Specialpædagogerne indgår som en fast del af stuenormeringen, men har et særligt fokus på, at skabe fællesskaber og læringsmiljøer som alle børn kan indgå i.

I hverdagen lægger vi vægt på at organiserer os i mindre børnegrupper, for at skabe lige deltagelsesmuligheder for alle børn. Børnegrupperne sammensættes ud fra hensyn til f.eks. børnegruppens sammensætning, børnenes forskellige forudsætninger, køn, interesser og udviklingsniveau. Vi arbejder målrettet med tydelig og genkendelig struktur i løbet af dagen, hvor en veksling mellem spontane og planlagte aktiviteter er til stede. Desuden understøtter vi børnenes læring visuelt ved brug af piktogrammer.

Begge matrikler er indrettet således, at de både fysisk og psykisk kan understøtte det pædagogiske læringsmiljø. Det pædagogiske læringsmiljø bidrager til at understøtte børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse, og det har derfor stor betydning, at de er målrettede og aldersvarende. Vi er godt i gang, men bestemt ikke i mål, med hensyn til arbejdet med vores læringsmiljøer, dette vil derfor have vores fokus fremadrettet.

For os er det vigtigt, at de kommende skolebørn øver sig i, at indgå i en struktur, der er sammenlignelig med den, de vil møde i deres skole. Vi prioriterer derfor vores storgrupper højt, og skaber et fællesskab for dem, hvor bærende relationer kan dannes på tværs af stuer, samtidig med, at vi skruer lidt op for passende krav og forventningerne til børnene.

Al forskning viser, at børnenes sprog og kommunikation er grundlæggende for deres fremtidige læring. Vi har derfor en skærpet opmærksomhed på, at arbejdet med sprog og kommunikation skal foregå hver dag, og i alt vores samspil med børnene. Det gælder både i planlagte pædagogiske aktiviteter, i de børneinitierede lege og i de mange daglige rutiner vi har i vores hverdag. Børns læring foregår hele dagen, og der er megen læring i de daglige rutiner, der præger vores hverdag. Der er derfor også et stort fokus på selv at lade børnene øve sig i, f. eks. selv at hælde mælk op, tage tøj af og på, dække bord osv.

For os er børns leg er et vigtigt læringsrum, det gælder både for den strukturerede- den frie- og den vokseninitierede leg. Det er særligt i legen, at børnene får mulighed for, at gøre sig sine egne erfaringer og lære af dem, og sætte sig selv i spil i mange forskellige fællesskaber. ”Hver gang du gør noget, et barn selv kunne have gjort, fratager du dem en kompetence” Det er vigtigt at nævne, at vores læreplan ikke er et færdigt produkt, men derimod et dynamisk værktøj, der som udgangspunkt skal hjælpe os, med at fastholde fokus og udvikle på vores pæda-



gogiske grundlag, både i vores daglige samspil med børnene, og i tilrettelæggelsen af vores rammer og organisering.

Rigtig god læselyst☺

Pædagogisk grundlag



”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kende-

tegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Børnesyn:

I Mælkevejen/ Ønskeøen mener vi, at alle børn skal have mulighed for at blive set og hørt. Det enkelte barn har en værdi i sig selv, og deres stemmer og udtryk skal forstås og respekteres af os som pædagogisk personale. En af vores fornemste opgaver, er at skabe både små og store læringsmiljøer og fællesskaber, hvor det enkelte barn uanset alder og baggrund, kan trives og udvikle sine potentialer og kompetencer i et trygt, omsorgs- og tillidsfuldt miljø. Vi skal lytte til, og få øje på børnenes egne initiativer, og være gode til at inddrage børnenes perspektiver både i spontane og planlagte aktiviteter.

Et eksempel fra vores praksis:

Vi er i gang med at organisere os, så alle børn indgår i små børnefællesskaber, med rig mulighed for fordybelse og nærværende voksne mindst en gang om ugen. Børnegrupperne bliver sammensat ud fra den aktuelle børnestue/gruppe, og kan f. eks. tage udgangspunkt i alder, relationer, interesser osv. Aktiviteterne i de små læringsgrupper, kan planlægges ud fra alt som børnenes interesser, zone for nærmeste udvikling osv. til hvad børnene er optaget af netop denne dag. Det primære er, at de voksne omkring gruppen er engageret og nærværende, kan være fordybede sam-

men med børnene, og forstår at indtage den rette position, i forhold til at være guidende og anvisende omkring den konkrete børnegrupperes behov.

Vi opfatter grundlæggende børnene som værende kompetente og selvstændige, men også som små unikke mennesker, der skal mødes med omsorg, nærvær og forståelse for at kunne trives og udvikle sig. Vi skal i vores arbejde, derfor hele tiden være os bevidste om, at møde og forstå det enkelte barn ud fra deres forudsætninger, og møde dem med passende krav og forventninger for at understøtte deres hele dannelses proces.

Et eksempel fra vores praksis:

Vi lægger generelt meget vægt på læringen i vores hverdags rutiner, ved f. eks. at inddrage børnene i hverdagens gøremål med borddækning, oprydning, selv at øve sig på at hælde op, tage tøj på osv. Men der vil for alle børn være dage, hvor selv en lille forventning til dem er for meget, og opgaver som de ellers tager på sig med glæde og stolthed bliver "uoverskuelige", og skal erstattes med omsorg og i talesætning som f. eks. Jeg kan se på dig, at du har brug for et kram, og hjælp med støvlerne i dag.

Retningsgivende refleksioner:

Øvelse gør mester, og vi øver os som personalegruppe hele tiden. Et særligt opmærksomhedspunkt er, at sammensætningen af børnegrupperne og dermed fokus på, at behovene i denne konstant ændrer sig. Derfor skal vi som pædagogisk personale, følge den tæt, og være konstant omstillingsparate i forhold til den enkelte gruppes behov for passende krav og forventningen.

Vi skal fastholde, at drøftelser om den aktuelle børnegruppe, er et fast punkt på dagsorden ved stue- og gruppemøder, og tilrettelægge vores pædagogiske praksis med udgangspunkt deri.

Dannelse og børneperspektiv:

Dannelsesbegrebet skal forstås som en dybere form for læring som kan forankres i børn, når de som aktivt deltagende får mulighed for, med deres egen viden og forståelse, at være en del af f. eks. et fællesskab og en kultur. Denne forståelse danner i barnets egen personlighed, et grundlag for forståelse for demokratiet, og for andre mennesker. Hvis vi som pædagogisk personale medtænker og medinddrager børnene, og deres perspektiver i blandt andet demokratiske læreprocesser, er vi medvirkende til at børnene opnår evnen til at acceptere og anerkende forskellighed som en værdi i livet.

Eksempler på praksis:

Børnene inddrages når der f. eks. skal planlægges aktiviteter, indkøb af legetøj osv. Der kan holdes afstemninger om f. eks. hvor turen ud af huset skal gå hen, børnene får to valg, skal vi det eller det, og nogen må bøje sig for flertallet. Der skal være dialog og oplæsning om forskelligheder, det være sig om alt fra familieforhold, kultur og baggrund.

Børn skal tages alvorligt, og er en vigtig medspiller i dagligdagen i Mælkevejen og Ønskeøen. Børnene skal have indflydelse på egen hverdag, og vi skal lytte til deres ideer, og anerkende deres udtryk og behov uanset deres alder. Som pædagogisk personale skal vi skabe lege og aktiviteter, der understøtter børnenes forståelse af, at de er værdifulde og vigtige i deres eget hverdagsliv såvel som i forpligtende fællesskaber.

Eksempel på praksis:

Selv de mindste vuggestuebørn gør med mimik, lyde og fagter opmærksomme på deres behov og ønsker. De kan f. eks. grine højt når der leges borte tit tit, eller græde og give udtryk for savn når de bliver afleveret. Her er det afgørende at det pædagogiske personale, forstår barnets følelser og udtryk og tager dem alvorligt, så barnet føler sig hørt og mødt ud fra deres perspektiv.

Retningsgivende refleksioner:

Dannelses- og børneperspektivet vil være et fremtidigt opmærksomhedspunkt for os. Vi skal gøre os umage med at holde fokus på, at alle børn uanset alder bliver mødt med forståelse og anerkendelse, dette især set ud fra et dannelsesperspektiv som er et relativt nyt lovkrav i denne form, og som derfor ikke er medtænkt nok i vores pædagogiske praksis.

Legen:

Legen bliver med den nye styrkede læreplan opskrevet som langt mere betydningsfuld for børns udvikling end tidligere. Legen er et værdifuldt læringsrum, som skaber rig mulighed for at fremme børns fantasi og virkelyst.

Leg indeholder mange facetter og forskellige legeformer, og det pædagogiske personale har et stort ansvar for at understøtte både de børneinitierede, spontane og planlagte lege. Legen indeholder et stort læringspotentiale i form af f. eks. sociale kompetencer, samarbejdsevne, forhandling, konfliktløsning, følelsesmæssig regulering (behovsudsættelse) osv.

I Mælkevejen og Ønskeøen anerkender vi børnenes ret til leg, og den skal være fremherskende i børnenes hverdag, samtidig med, at vi er bevidste om vores egne vigtige rolle, i forhold til at gøre legen værdifuld og lærende for alle børn.

I børnehave grupperne arbejder vi f.eks. med legegrupper der er sammensat ud fra børnenes behov, det kan være børns behov for støtte og guidning til at indgå i legen, det kan være børn der har relationelle udfordringer, eller børn der bliver misforstået i deres intentioner af andre børn. Alt efter behov skal den voksne være sig bevidst om, hvilken position de skal indtage i legen, hvilken rammesætningen legen skal have, eller skal legen overhovedet rammesættes, hvornår skal man trække sig tilbage fra legen, og hvornår skal man gå forrest i legen og indtage en rolle. Disse spørgsmål, kan også stilles til børnegruppen, som derved selv får mulighed for at give udtryk for, hvad der kan være sjovt eller svært for dem i deres legerelationer.

Et eksempel fra praksis:

Et barn har svært ved, at få de andre børn til at få øje på sine ideer og potentialer i legen. Barnet ender ofte med den samme "kedelige" rolle, og bliver ikke hørt af de andre, hvorfor barnet hurtigt enten "spolerer legen, eller trækker sig fra den". I sådan et tilfælde kan den voksne f. eks. lade barnet være den der "bestemmer" over en leg, hvilket vil sige, hvad skal der leges, hvilke roller skal hvem have osv. osv. De andre børn bliver på denne måde opmærksomme, på nogle sider hos barnet, som de ikke tidligere har erfaret.

Børneinitierede og spontane lege opstår hver dag, og er en vigtig faktor i børnenes dannelsesproces. I den sammenhæng er det vigtigt, at vi voksne leger med på børnenes præmisser, og ikke har en skjult dagorden i form af f. eks. et bestemt læringsmål.

Et eksempel på praksis:

Børnene leger juleaften på legepladsen. De "pakker gaver ind" i blade, dækker bord med grankogler osv. I disse legeformer er det vigtigt, at vi som voksne lægger os i forlængelse af børnenes leg, og kommer med input der er befordrende for den mening og det formål børnene ligger i legen.

Retningsgivende refleksioner:

Vi skal øve os på, at skabe en samarbejdskultur der skaber mere rum og plads til oftere at følge børnenes spontant opståede lege. Og ikke mindst i, at blive bedre til at turde lege på børnenes præmisser, da vores måde at deltage i legen på, er afgørende for børnenes deltagelse og udbytte af legen.



Læring:

Dagligdagen i Ønskeøen og Mælkevejen er mangfoldig, og i denne mangfoldighed er der et væld af læring for børnene dagen igennem. Børn stiller spørgsmål, de undrer- og øver sig, eksperimenterer og fantaserer, hvilket alt sammen er noget der bidrager til deres læring. Læring er så meget andet end f.eks. tilegnelse af færdigheder, kundskaber og kulturelle værdier. Læring foregår i dialoger og kommunikation, i fællesskaber, i legeformer, i hverdagens rutiner, i spontane og planlagte aktiviteter osv. Det pædagogiske personale skal derfor gøre sig umage med at skabe trygge, inddragende og varierede læringsmiljøer, hvor børnene tør "famle og fejle", og også gør sig erfaringer med f. eks. den sociale, følelsesmæssige og kognitive udvikling.

I vores planlægning skal vi være opmærksomme på børnenes interesser og nærmeste udviklingszone, og vi skal som personale turde, at slippe det oprindelige mål, og forfølge børnenes spor.

Et eksempel fra praksis:

Havets dyr er fælles tema for alle børnehavens børn på legepladsen. Et barn finder en død grøn larve, og børnenes interesse er straks rettet mod den, og ikke mod havets dyr. Pædagogen vælger at gå med børnenes interesse og en større undersøgelse af larver i gang sættes med bøger og iPad, hvad er det for en larve, hvor kommer den fra, hvorfor er den mon død osv. Det viser sig at være en sommerfuglelarve, hvorfor næste tema i børnehavegruppen bliver sommerfugle. Børn tilegner sig læring på forskellig vis og i forskellige tempo, det er derfor nødvendigt, at vi som pædagogisk personale jævnlige evaluerer på vores læringsmiljøer, og på hvordan vi kan udvikle på det vi ser i den aktuelle børnegruppe, og dermed imødekommer alle børnenes behov for at kunne indgå i de fællesskaber vi tilbyder.

Et eksempel fra praksis:

Med de mindste børn er gentagelser og erfaringer vigtige. Den samme sang eller historie kan læses igen og igen og bliver det. Sang og historier laves også som f. eks. bordteater og rollespil med børnene, og ret hurtigt, kan vi se og høre børnene selv synge, fortæller eller leger den samme historie. Både for sig selv og med de andre børn.

Retningsgivende refleksion:

Vi skal blive bedre til som i eksemplet, at følge børnenes initiativer fremfor at fastholde det planlagte, hvis børnene interesse, og dermed mulighed for læring fører os ned af en anden vej.

Vi skal have rammesat tid til refleksion og evaluering, så vores pædagogiske praksis tager sit udgangspunkt i den aktuelle børnegruppe. Særligt opmærksomme skal vi være på, børns forskellige læringsstrategier og børn der ikke er aktivt deltagende af sig selv.

Børn skal se, høre, røre ved, opleve, og erfare.

Børnefællesskaber:

I Ønskeøen/Mælkevejen lægger vi stor vægt på, at alle børn føler sig som en vigtig del af et forpligtet fællesskab. Alle børn og voksne indgår implicit i flere sociale fællesskaber, som f.eks. afdelinger, stuer/grupper og storgruppen. Disse fællesskaber er betydningsfulde for børnene, og det er blandt andet i disse, at det enkelte barn lærer og udvikler sig. Udover de formelle fællesskaber, opstår der mange uformelle fællesskaber børnene imellem, det kan f.eks. være en fællesoplevelse eller interesse, der får betydning for børnene, så de danner venskaber eller relationer blandt hinanden.

Leg, dannelse og læring sker i et socialt samspil med andre børn, og det pædagogiske personale, kan nogle gange med fordel organisere sig med mindre grupper i de større grupper, for at give det enkelte barn bedre muligheder for at blive set, hørt og være aktivt deltagende. Det kan f.eks. være spisegrupper, udviklingsgrupper, eller rene pige- drenge grupper, alt efter behovet i den enkelte børnegruppe.

Et eksempel fra praksis:

Ved samling øver børnene sig, i det at turde stå frem for andre og "optræde", nogen synger en sang, andre siger et rim, andre igen siger blot sit navn, og nogen har endnu ikke modet, til at stå frem foran hele børnegruppen. Der dannes derfor en mindre, og mere tryk børnegruppe, hvor barnet i sit eget tempo kan øve sig på det, der er svært.

Respekten for børns forskellighed og forskellige forudsætninger er et vigtigt element i børnefællesskaberne, og det er derfor det pædagogisk personales opgave at være i dialog med børnene, om deres forskelligheder, så alle børn føler sig forstået både ud fra deres perspektiver og de forudsætninger de nu engang har.

Et eksempel på praksis:

En tre årig er lige startet i børnehaven, og ved samlingen samtaler personalet med børnegruppen om "hvem han er". I dialogen fremgår det, at drengen er lidt udfordret, og kan have behov for, at de andre børn viser forståelse for-og evt. hjælper ham i nogle bestemte situationer. Efterfølgende ser personalet på legepladsen, at de andre børn, små som store, er opmærksomme i alle sammenhæng, de tilbyder deres hjælp i legen, de holder i hånden, og de kører på cykel med ham bagpå osv.

Retningsgivende refleksioner:

Vi skal som pædagogisk personale have mere opmærksomhed på, at tilbyde børnene flere forskellige fællesskaber, således at de oplever at have, både et rum til at øve sig i, og et rum hvor deres færdigheder kan komme til udtryk.

Huske på værdien af, at inddrage børnene i hinandens kompetencer, styrker, følelser og forskelligheder, så deres forståelse for hinanden styrkes.

Inddrage og samarbejde med forældrene om børnefællesskaberne. Opmuntre til deltagelse i sociale arrangementer, lave legeaftaler og støtte op om børnenes venskaber og relations dannelser.

Pædagogisk læringsmiljø



”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Pædagogisk læringsmiljø:

Et godt pædagogisk læringsmiljø handler ikke kun om det fysiske miljø, men også om kvaliteten og relationerne i samspillet både børnene imellem og mellem børn og det pædagogiske personale.

I Mælkevejen/ Ønskeøen arbejder vi kontinuerligt på, at der dagen igennem er meningsfulde, målrettede og aldersvarende læringsmiljøer med deltagelsesmuligheder for alle vores børn. Vi øver os blandt andet på, at skabe tydelige mål for alle strukturerede læringsmiljøer, således at disse bliver skabt ud fra de aktuelle børnegrupperes sammensætninger, og børnefællesskaber, børnenes forskellige forudsætninger, og ikke mindst personalets kompetencer, og vores fysiske rum både ude og indenfor.

Legen er et bærende element i børns hverdag, og har høj prioritet i begge vores afdelinger. Lege danner basis for børns læring, relationer og udvikling, og lege kan være alt fra børne- eller voksen initieret, planlagte eller spontane, eller opstå af nysgerrighed og interesse, det hele rummer rig mulighed for læring, hvis vi voksne er bevidste om, dels at skabe de rette læringsmiljøer der støtte op omkring den, og dels er bevidst om hvilken position vi selv skal indtage i legen.

Eksempler fra praksis:

Et struktureret og planlagt forløb med fokusmål på samarbejde:

Børnene er aldersopdelt i mindre grupper (f. eks. 4 børn ml. 4-5 år) i de rum der er til rådighed i husene. For at kunne tilgodese alle børn, forløber temaet kontinuerligt over en uge. Der spilles spil, hvor børnene er makkere og skal samarbejde og være i dialog om f. eks. næste træk, eller hvor brikken bedst eller korrekt placeres, der skal ventes på tur osv. Det pædagogiske personales rolle er i disse situationer, at gøre læringsrummet trygt, at sætte en tydelig ramme for børnene, hvad skal der foregå, hvordan er reglerne osv. dernæst at fastholde fokus på børnenes evne til at samarbejde, de skal vejlede og guide børnene ved behov og anerkende og italesætte, når børnenes egne samarbejdsevner er i spil.

Et ustruktureret /spontant forløb:

Et barn har været til fødselsdag i weekenden, hvilket mandag sætter rammen om en ”fødselsdagsfest” i børnegruppen. Mange børn er deltagere og har roller som fødselslar, gæst, mor, far osv. der dækkes fint bord, bages kager og pakkes gaver ind, fantasien og kreativiteten blomstrer, og der er glæde og grin blandt børnene. Vi nærmer os frokost, og dermed oprydning, men det pædagogiske personale vælger at følge børnenes initiativ og støtter op om denne ved at finde duge, servietter o. lign frem, og det ender med, at hele børnegruppen er til fødselsdag med sang og flag ved denne dags frokost.

Dagen igennem arbejder vi med en tydelig struktur, og et læringsmiljø hvor afveksling mellem spontane og planlagte aktiviteter er til stede, så børnene møder mange og forskellige læringsmiljøer i løbet af deres dag. Hverdagsrutinerne byder på megen læring f. eks. i form af børnenes selvhjulpethed, og de mange gentagelser og forudsigeligheden i hverdagen skaber mulighed for at øve sig i et trygt og kendt læringsmiljø.

Et eksempel fra praksis:

En vuggestuegruppe har sat mål for, at ville udvikle på børnenes selvhjulpethed ved af- og påklædning. For at skabe de det bedst mulige læringsmiljø for målet, har personalet på forhånd aftalt og koordineret deres egen rollefordeling og positioner. En bliver ved børnegruppen på stuen, og har til opgave, at sende to børn i garderoben af gangen, en anden er i garderoben, og en sidste er på legepladsen og tager i mod børnene, når de er færdige og kommer ud. Fælles for alt pædagogisk personale er, at de i deres samspil med børnene, skal være bevidst om, hvordan det enkelte barn bedst understøttes i sin læring, og have fokus på dialog og kropssprog, når de opmuntrer, guider, og anerkender de små børn.

Retningsgivende refleksioner:

Vi er godt i gang, men dette tema er klart et område, der skal have et særligt fokus i vores fremtidige arbejde. Vi kommer blandt andet til at beskæftige os med:

En opmærksomhed på, at børnene dagligt tilbydes læringsrum både i strukturerede og spontan form, at etablere tydelige legezoner, hvor legetøjet er velovervejet i forhold til formålet, og hvad der er på spil i børnegrupperne, at skabe flere muligheder for samarbejde på tværs af stuer/grupper i både små og større grupper, at være igangsatte og deltagende, og ikke mindst at være velforberejede og forandringsvillige i form af, at kunne skabe et trygt og udviklende læringsmiljø for børnene, også når det planlagte ikke går som planlagt.

Vi skal huske på, og blive bedre til at det pædagogiske personales positionering og rollefordeling med fordel kan benyttes i mange af hverdagens rutiner for alle vores børn. Det er vigtigt, at vi i vores praksis er bevidste om, hvorvidt det enkelte barns læring bedst understøttes ved, at vi er bagved og hjælper til, er ved siden af og følger med, vejleder og opmuntrer, eller foran for at støtte og guide og opmuntre til at turde øve sig, og dermed opnå nye kompetencer.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”



Samarbejde med forældrene om børns læring:

Forældresamarbejdet ligger os meget på sinde, det være sig både i hverdagens små dialoger og ved planlagt mødeaktivitet, både for det enkelte barn og i større sammenhæng. Vi skal som personale være meget opmærksomme på, at inddrage vores forældre i vores pædagogiske praksis både i hverdagen, og i vores indsatser med et længere perspektiv. Jo bedre vi er til dels formidling af vores indsatser, og dels at komme med konkrete forslag til fokuspunkter i hjemmet, jo nemmere er det for forældrene, at bakke op om børnenes læring i et samarbejde mellem hjem og dagtilbud.

Samarbejdet med forældrene kan foregå ved sociale- såvel som faglige arrangementer. Det primære er, at vi som forældre og personale får skabt rum for dialoger om, hvordan vi i fællesskab bedst fremmer børnenes muligheder for en god trivsel, læring, udvikling og dannelsesproces.

I **dagligdagen** bliver de små snakke værdifulde, og er med til at opbygge den gensidige tillid, der skal danne grundlag for et konstruktivt samarbejde omkring det enkelte barns trivsel og udvikling. I hverdagen er fokus typisk på indholdet af det enkelte barns dag, hvad er barnet optaget af? Hvad er der gang i af pædagogiske aktiviteter/temaer? Hvilke sange synger vi, i eller hvilke bøger bliver læst? Hvem er barnets gode venner, og skal der foreslås en legeaftale osv.?

Med **faglige arrangementer** menes f. eks. forældresamtaler. Forældresamtaler om **enkelte børn** giver både forældre og personale muligheden for, at dele viden om det enkelte barns trivsel, udvikling, og læring. Er barnet i trivsel, er der noget vi sammen skal rette fokus mod, er der noget forældrene undrer sig over, er der noget omkring familien institutionen bør vide, hvad er næste skridt i barnets udvikling, er der behov for en særlig indsats i form af f. eks. talepædagog? Og fokus mod kommende skolestart barnets sidste år i børnehaven.

Stue/gruppemøder, er der noget i **børnegruppen** der er vigtigt at forældre og personale i fællesskab tager ansvar for at samarbejde om, hvordan er relationerne børnene imellem, er alle børn en del af fællesskabet, kan vi skabe nogle sociale arrangementer der styrker børnefællesskabet, hvordan er dagens gang i institutionen, bruges der f. eks. visuel støtte i den pædagogiske praksis, er der noget nogle forældre har behov for at dele med den øvrige forældregruppe osv.?

Forældremøder med indhold som valg til bestyrelsen, inddragelse i og forståelse for den overordnede pædagogiske praksis, hverdagens pædagogiske praksis, hvilke emner/tema arbejdes der med, hvad er en læreplan, hvordan arbejdes der med den i dagligdagen, hvordan evalueres der på den? Hvad er forældregruppen optaget af osv. Forældremøderne planlægges i samarbejde med forældrebestyrelsen.

Sociale arrangementer er vigtige i forhold til at styrke fællesskabsfølelsen i form sammenhold og relations dannelser blandt både børn og forældre. I sociale sammenhæng kan der opstå en større forståelse for de enkelte familiers perspektiver, traditioner og behov, hvilket kan være både beri-

gende og hjælpsomt for alle. Hvert år udarbejder vi et årshjul med kommende sociale arrangementer, årshjulet følger blandt andet det omgivende samfunds traditioner, har tilbud i både små og større fællesskaber, og er udarbejdet i samarbejde med forældrebestyrelsen. Årshjulet kan ses i begge afdelinger, samt på AULA.

AULA, er også den platform, hvor I som forældre har mulighed for at finde informationer om jeres børns hverdag, samt vores pædagogiske aktiviteter. Opslagene fra stuerne/grupperne giver også jer som forældre, en god mulighed for, at være med til at underbygge jeres børns læring, ved at fortsætte dialogen omkring aktiviteterne og dermed børnenes læring derhjemme.

Forældrebestyrelsen er en meget vigtig samarbejdspartner i forældresamarbejdet, de er med til at perspektivere og udvide den fælles forståelse mellem forældre og personale, de har indflydelse på de overordnede pædagogiske principper i læreplanen, og bidrager stort til at forældrenes stemme bliver hørt i processen. Vi har desværre ikke haft mulighed for at gennemføre forældremøde med gruppearbejde om læreplanstemaerne i indeværende år, men det er helt klart en prioritering i det kommende år. Læreplanen er tænkt som et dynamisk arbejdsredskab, og vil være et fast punkt på dagsorden ved vores kommende møder.

Behovs samtaler: Som forældre kan I også altid henvende jer til os, hvis I har noget konkret der fylder hos jer. Det kan både være i form af en undren, en bekymring eller blot for et godt råd.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”



Børn i udsatte positioner:

Alle børn kan komme i en udsat position, det være sig i kortere eller længere perioder i barnet liv, og af mange forskellige årsager, men uanset årsag er det for børn i udsatte positioner ligesom alle andre børn, afgørende af de ikke står udenfor fællesskabet, og at de udvikler sig og lærer i et fagligt kompetent pædagogisk læringsmiljø.

I Ønskeøen og Mælkevejen gør vi os umage med, at møde alle børn ud fra de forudsætninger og livsbetingelser det enkelte barn har. Der kan være perioder i et barns liv, hvor de og deres familier har behov for en skærpet opmærksomhed fra det pædagogiske personale, eller hvor det er behov for at kvalificere indsatsen omkring barnet i et tværfagligt samarbejde med f. eks. familierådgiver, psykolog, en logopæd eller en fysioterapeut. Det at være udsat skal forstås bredt, og en udsathed kan f. eks. opstå i forbindelse med en svag socioøkonomisk baggrund, skilsmisse, et dødsfald i familien eller ved en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. Fælles for børn i udsatte positioner, er at interaktionen med det pædagogiske personale er særlig betydningsfuld, og det er afgørende for børnenes trivsel, og udvikling at personalet støtter op, om deres muligheder for at indgå i læringsfællesskaber sammen med de øvrige børn, og ikke mindst møder børnene med en

positiv forventning om, at de ved at blive udfordret og øve sig, oplever at kunne mestre, og udvikle på deres allerede tilegnede kompetencer.

I Ønskeøen og Mælkevejen har vi som tidligere beskrevet enkeltintegreret pladser i alle vores børnehavegrupper. Det er ikke et bærende element i forhold til vores pædagogiske overvejelser og organisering, men er et vilkår som vi medtænker på lige fod med den øvrige mangfoldighed i børnegrupperne, hvor der også tages højde for f.eks. kultur, sprog og traditioner. Vi mener, at alle børn profiterer af en fast og tryk struktur, tydelige rammer, forudsigelighed, genkendelighed og troværdige voksne, der kan støtte, opmuntre, guide og vejlede dem alt efter behov. Desuden er vores dagligdag præget af visuel støtte i form af piktogrammer.

Mangfoldighed i børnegrupperne, er med til at give børnene en forståelse for og anerkendelse af, at vi ikke alle kan det samme, men at alle kan noget, hvilket er en vigtig læring i børnenes dannelsesproces og deres fremtidige menneskesyn.

Et eksempel fra praksis:

I storgrupperne i begge afdelinger, arbejdes der med et fælles tredje, i form af forberedelse til en fælles afsluttende opvisning for alle forældre. Børn og personales samarbejde og engagement i aktiviteten, bygger på fælles interesser og nysgerrighed, men alle deltagere kan bidrage forskelligt, og betone forskellige aspekter i aktiviteten f.eks. valg af roller, eller måden rollen indtages på af det enkelte barn. Vi håber, at det til foråret bliver muligt, at storgruppe børnene fra begge afdelinger kan være mere fysisk sammen.

Hvis et barn er- eller kommer i en udsat position vil det nødvendigvis indebære et mere forpligtende samarbejde, og en øget mødeaktivitet med forældre, personale og eventuelle tværfaglige samarbejdspartnere imellem. Det pædagogiske personale vil inddrage forældrene i barnets sociale hverdagsliv og læring i dagtilbuddet, og sammen med forældrene finde løsninger der i et samarbejde, vil fremme barnets læring og udvikling, og rumme rige muligheder for at skabe sammenhæng og mening i børnenes liv

Et eksempel fra praksis:

Vi observerer at et barn på 4 år hurtigt falder ud af legen med sine jævnaldrende venner. Han forstår godt, hvad de andre børn fortæller, men det virker som om han mangler ord til at indgå i dialogen. Han bliver frustreret over ikke at kunne gøre sig verbalt forståeligt, og kan reagere med at slå ud efter de andre børn. Forældre og personale holder derfor et konsultativt møde med talehøre konsulenten, hvor der blandt andet laves aftaler om, at hans styrke hans sproglige udvikling både i institutionen og hjemme. Det aftales helt konkret at fokus på dette er i hverdagsrutinerne ved borddækning og af- og påklædning.

Retningsgivende refleksioner:

Vi skal som pædagogisk personale gøre os umage med, at skabe små og store fællesskaber, som giver alle børn lige muligheder, for deltagelse med de forudsætninger de har. Vi kan med fordel øve os på, at tilbyde flere aktiviteter hvor de enkelte roller, dialogen eller hvem du deltager sammen med, ikke er afgørende for udfaldet. Det kan f. eks. være sanglege, dans o. lign.

Vi har et stort ønske om at danne en netværksgruppe, eller anden form for fælleskab for forældrene til børnene på enkeltintegreret pladser.

Det skal være muligt for alle vores børn og forældre, at deltage ved vores sociale arrangementer, og de skal tilrettelægges så alle føler sig tilpas og velkomne.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”



Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen:

I børnenes sidste år i børnehaven, er det vigtigt at vi tilbyder dem et læringsmiljø, der er sammenligneligt med den skolekontekst de vil møde, når de starter i 0. klasse. Vi skal forberede dem på, og understøtte sammenhængen mellem børnehave og skole.

I Mælkevejen og Ønskeøen mener vi, at en af vores fornemste opgaver er, at klæde børnene godt på, til deres kommende skolestart. Det gør vi blandt andet ved at skabe et børnefællesskab, som giver gode muligheder for relations dannelser, og et læringsmiljø hvor der bliver skruet (pas-sende) op for vores krav og forventninger til børnene.

Vi har dannet en arbejdsgruppe der repræsenterer begge afdelinger, og de arbejder ud fra de samme pædagogiske principper, men organiseringen er forskellig i de to afdelinger. Vi arbejder med mål og temaer, hvor vi kobler aktiviteterne på som metoder til at nå målene, og der er sat mål for både børn og personale.

Et eksempel fra praksis:

De første tre måneder i storgruppen er relations dannelse, fællesskab og skabelse af et fælles VI mål for børnene. Kroppen er det overordnede tema, hvorpå der kobles f. eks. samarbejdsøvelser, kreative værksteder, motorik osv. Børnene veksler mellem at skulle samarbejde to og to, i mindre grupper, alene og i det store fællesskab. Det pædagogiske personales mål, er at identificere det enkelte barns styrker og kompetencer og udviklings potentialer, med henblik på at udvikle på det i næste kvartal.

Storgruppen starter altid forløbet med en opsamling fra forrige forløb, og dagen starter og slutter med en fast sang, dagen rammesættes både verbalt og visuelt, og hvis noget er anderledes end forventet f. eks. fravær blandt de voksne italesættes dette også. Børnene laver refleksionsøvelser over egen læring med smileys, og vi bruger røde og grønne ”hjælpekort”, forstået sådan, at der ved grønt kort er behov for hjælp fra en ven, og ved rødt kort en voksen. Der øves på behovsud-sættelse og selvregulering, og børnene øver sig i demokratiske processer ved afstemninger og indflydelse på valg om f. eks. hvor turen går hen, eller om hvem der skal finde brænde til bålet. Dette gøres f. eks. ved håndsoprækning eller ved at hoppe frem for ja og tilbage for nej osv. Dette for at tilgodese børnenes forskellige læringsstile og forståelser.

Det er vigtigt at understrege, at alle børn i storgrupperne mødes med anerkendelse og respekt for det enkelte barns forudsætninger, og at legen er det bærende element i hverdagen- også i storgruppen.

Et eksempel fra praksis:

Med kroppen som tema, startede børnene med at lave deres egen krop i fuld størrelse på et stykke papir. Herefter klipper de den ud, tegner ansigt og sætter hår på osv. Nogle børn er i detaljen og tegner f. eks. øjenvipper og negle, mens andre nøjes med at tegne en ”Nikolaj”, men på motorik eller cykelbanen er det dem der løber eller cykler fra de andre.

Retningsgivende refleksioner:

Tid til forberedelse, planlægning og evaluering er vigtig, og bliver afgørende for at kunne tilgodese alle børn i et "nyt" børne- og læringsfællesskab. Vi skal være opmærksomme på, og gøre os umage med at prioritere dette. Det er også tydeligt, at det pædagogiske personales arbejdsglæde og engagement bliver styrket, når oplevelsen af at kunne nå målet med børnene lykkes.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Inddragelse af lokalsamfundet:

Det er vigtigt for os i Mælkevejen og Ønskeøen, at børnene kender deres by og ikke mindst de tilbud og muligheder der er inden for kultur, fritidsliv, natur osv. i Herlev kommune

Inddragelsen af lokalsamfundet.

Herlev er en by med store kulturelle tilbud, og mulighed for oplevelser med og i naturen. Det er en by med et stærkt sammenhold, og en stærk profil især på børneområdet. Som dagtilbud skal vi inddrage børnene i og introducere dem for de tilbud der er til rådighed. Vi skal give børnene mulighed for, at tage del i byen, og skabe en bevidsthed i dem om, at de også er en del af dette store fællesskab af mangfoldige tilbud.

Børnene skal kende navnet på deres by, og have en fornemmelse for, hvordan byen er bygget op, hvad den indeholder, hvordan en by fungerer med en borgmester, demokrati osv. dog med et særligt blik for deres nærområde.

I dette særlige år, har vi trods Corona restriktioner(eller netop grundet dette), været meget flittige brugere af andre og alternative muligheder i nærområdet, end f.eks. bibliotek og biograf og medborgerhus, men har i stedet for benyttet andre institutioners lokaler som f.eks. haller, klubber og Kildegården. Vi har været på rigtig mange ture i nærmiljøet, som på f.eks. kirkegården og i hospitalsparken, på offentlige legepladser, og hjemme ved børnene selv, for at tage billeder af dem foran deres hoveddør, og vi har været med til et kunstprojekt på Gammelgård. De mindste børn, går ofte ture i nærområdet, de undersøger og erfarer verden omkring dem, og i trit med de bliver ældre, udvider vi deres erfaringer med lokalsamfundet med længere ture.

Et eksempel fra praksis:

Kildegården er en nedlagt bondegård der fungerer som naturcenter, og som har Thomas ansat som naturvejleder, Det er beliggende midt på en mark i det naturskønne område ved Hjortespring. Under de noget udfordrede Covid-19 forhold i 2020-21, har vi benyttet Kildegårdens lokaler og områder, i videst muligt omfang. Vores storgrupper har været der hele uger af gangen, hvor de f. eks. har lavet bål mad, malet korn til mel, fået undervisning- og været opsøgende om viden på dyrene osv. børnehave- og vuggestuegrupper har også været dernede og male mel, set- og hørt om et dyre ådsel der er gået i fordærv, og har kunnet udforske-og udfolde sig i naturen, uden de vante legeplads zoner osv. Det har været et stort frirum i dette meget specielle år for vores børn.

Et eksempel fra praksis:

En gruppe børnehave børn, er indtil marts 2020 kommet fast på plejecentret Lille Birkholm, hvor de har tilbragt en formiddag om ugen sammen med en gruppe demente borgere. Der er f.eks. blevet sunget, klippet og klistret, det har været en sand fornøjelse for både børn og beboerne, og vi håber meget på, at samarbejdet kan genoptages, når Covid-19 restriktionerne tillader det.

Ligeså har der været tradition for, at holde fastelavn og gå Lucia optog for beboerne på plejecentret. Fastelavn var ikke en mulighed i indeværende år, men vores største børn gik Lucia Lærkegårdens udearealer, til stor glæde for både børnene, og ikke mindst beboerne, der sad inde bag vinduerne og klappede af børnene.

Retningsgivende refleksioner:

Selv det store åbne læringsmiljø, har ændret sig i gennem det sidste år. Det kan siges med dette læringsrum som de øvrige, at det er, kan og skal være i konstant forandring. Personalet har, måtte tænke kreativt og i nye muligheder, for at kunne tilbyde børnene andet end de "faste legezoner" på vores egne legepladser. Når nogle døre lukker sig, åbner der sig oftest nogle andre.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Arbejdet med fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.

I denne forstand skal børnemiljø forstås som et bredt begreb der indeholder alt fra f.eks. støjniveau og lysforhold over, fysisk plads og indretning, til samspil og relationer mellem børn og voksne.

Det fysiske børnemiljø i Mælkevejen og Ønskeøen:

Begge afdelinger har som udgangspunkt nogle gode fysiske rammer både inde og ude. Vores grupperum er kvadratmæssige store i forhold til børneantallet, og begge legepladser er både rummelige og motorisk udfordrende for børnene, så udgangspunktet er ganske godt i begge afdelinger. Begge afdelinger er godt på vej i forhold til at skabe alsidige børnemiljøer, der tilbyder børnene forskellige muligheder både hvad angår fysisk udfoldelse og stille aktiviteter, men vi kan med fordel indrette grupperummene med flere "rum i rummet", og dermed tydelige legezoner til at inspirere og understøtte børnenes leg. Garderobe og toiletforhold er særligt i Ønskeøen lidt udfordret, men også svære at ændre på, grundet de begrænsede fysiske forhold. I Mælkevejen trænger alle fællesarealer generelt til et løft, de kan med fordel blive både mere inspirerende og understøttende for et godt og udviklende børnemiljø.

Retningsgivende refleksioner og eksempler:

I forhold til vores fysiske læringsrum vil vi i de kommende år, rette blikket mod hvor og hvordan vi generelt kan optimere på vores rum, dels så de fremstår langt mere inspirerende for børnene, og dels så gangarealer, fællesrum osv. kan indgå som en del af den pædagogiske organisering f. eks. i arbejdet med børn i mindre grupper, ikke bare som et fysisk rum, men som et velovervejet og brugbart læringsmiljø.

I grupperummene kan der med fordel etableres tydelige legezoner, dels til inspiration for børnene, og dels for at skabe større muligheder for at børnene, kan være uforstyrret og fordybet i deres leg, også på deres grupper. Vi kan med fordel også hente inspiration hos andre institutioner, der er længere fremme med udviklingen på området end vi er.

Vi vil også fastholde et skarpt blik på hygiejnen i dagligdagen. Fokus på f. eks. Indendørssko, håndvask, rengøring af legetøj osv. skal fastholdes, så sygdom og smitte kan holdes nede blandt børn og personale.

Eksempel på praksis:

Rum i rummet og fysiske læringsrum kan etableres ved hjælp af f. eks. skillevægge, rumdelere og legetæpper. Et legetæppe med en bilbane, en skillevæg, en garage, en kasse med biler, hvorpå der er et billede af biler, samt skrevet biler på og vejskilte og billeder af biler, samt skrift sprog på væggene udgør f.eks. en klar og tydelig legezone til inspiration, både fysisk og visuelt. Yderligere er legetæppet støjdempende, og hvis der også er overvejelser omkring kasserne til opbevaring, kan vi nedbringe støjniveauet betragteligt for både børn og personale.

Det psykiske børnemiljø i Mælkevejen og Ønskeøen:

At skabe et godt psykisk børnemiljø handler om at vi som personale, dels gør os umage i vores relationer og samspil med børnene og hinanden, og dels at vi som pædagogisk personale i vores daglige ageren er opmærksomme på, at vi skal være gode rollemodeller for børnene, både i tale og handling. Al kommunikation skal foregå i en god tone, uanset om det er børn imellem, mellem børn og voksne, eller voksne imellem. Anerkendelse, gensidig respekt og tolerance skal være bærende elementer i samspil og relationer, og der skal være plads til og accept af vores forskelligheder som mennesker.

Retningsgivende refleksioner og eksempler:

Vi er i efteråret 2020 begyndt at lave systematiske relations analyser på samspillet børn-børn, og barn-voksen imellem, og laves kontinuerlige opfølgninger på disse blandt personalet. Analyserne børn i mellem, skal sikre at alle børn, er en del af fællesskaberne, og har gode relationer til andre børn. Børn- voksne imellem analyser skal sikre at alle børn, bliver mødt med omsorg, forståelse og accept fra og af det pædagogiske personale. Det er altid det pædagogiske personales ansvar, at alle børn føler sig forstået og accepteret, og oplever sig selv, som værende en vigtig del af fællesskabet.

Det vil give god mening fremadrettet, også at lave spørgeskemaer, interview eller lign. med børnene, hvor fokus skal være på børnenes egne oplevelser af børnemiljøet, uagtet om det handler om det fysiske, psykiske eller æstetiske set ud fra et børneperspektiv. Afgørende for at skabe gode børnemiljøer er, at vi kontinuerligt evaluerer på dem, og tilpasser dem børnegruppernes sammensætninger, og ikke mindst bliver bedre til at inddrage børnene og deres perspektiver i de beslutninger der træffes omkring deres "arbejds miljø".

De seks læreplanstemaer



"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

"Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse."



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber.

Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Intro til de seks læreplanstemaer:

For ikke at skulle gentage os selv igen og igen i beskrivelsen af arbejdet med de seks læreplanstemaer, og dermed også risikere, at gøre læsningen triviell, skal det nævnes at udgangspunktet for vores læringsmiljøer og samspillet med børnene, altid er det samme i forhold til vi voksne skal være faglige, omsorgsfulde, engagerede og nærværende i samspillet med børnene. Ligeså skal der i vores planlægning, tages udgangspunkt i det enkelte barns nærmeste udviklingszone, så alle børn føler sig respekteret, forstået og betydningsfulde i de fællesskaber de indgår i. Det skal også nævnes, at ingen af temaer kan stå alene, forstået på den måde, at temaerne fletter ind over hinanden. F. eks. vil sproget altid vil være en del af et tema, da kommunikationen med børnene er afgørende for samspillet. Dette uanset om det er det verbale eller nonverbale sprog. Dette til trods, vil gentagelser nok forekomme 😊

Alsidig personlig udvikling.

Børns trivsel er hele fundamentet for deres læring.

Det er os som voksne, der har til opgave at se, læse og forstå barnet, og give barnet mulighed for at udtrykke sine følelser og meninger på det udviklingsstrin det er på. Der skal tilrettelægges pædagogiske aktiviteter, og skabes mulighed og rum for barnets personlige udvikling. At barnet føler sig trygt og forstået, er fundamentet for at gøre dem nysgerrige på dem selv og deres omverden, samt at turde øve sig, fejle, og øve sig igen for at kunne mestre. Det er vigtigt at barnet øver sig i, at kunne regulere sig selv i forhold til alder og situation. Børnene skal igennem deres erfaringer, opbygge en robusthed der gør, at de kan klare de udfordringer livet byder dem. Dette kan vi blandt andet udvikle på, ved at stille aldersvarende krav til børnene, og vise børnene at vi tror på dem. Vores læringsmiljøer skal tilrettelægges varierede og alsidige, og der skal være læring for børnene hele dagen, både i de voksenstyrede aktiviteter, de børneinitierede aktiviteter og i de daglige rutiner. For at børnene kan lære gennem deres erfaringer, er det vigtigt, at børnene er engagerede og aktivt deltagende, og at vi skaber mulighed for at alle børn kan komme til orde og bliver hørt, både i store og små fællesskaber. Det er vigtigt for os, at alle vores børn trives og viser glæde og gåpåmod.

Dette kommer blandt andet komme til udtryk ved:

At øve børnene i at mærke og acceptere egne og andres følelser, og kunne agere derefter

At lære børnene at det er ok, at sige både til og fra

At opmuntre børnene til at udfordre sig selv, øve sig på det der er svært, være vedholdende

At opbygge børnenes tro på sig selv, ved blandt andet at italesætte og rette fokus mod det der allerede virker for dem, og gøre dem bevidste om, at de har tilegnet sig nye kompetencer

At opbygge en robusthed i børnene ved, at stille passende krav, og have tillid til, og forventning om, at de kan klare det

At opfordre børnene til selv at prøve at løse konflikter, før de henter hjælp hos en voksen, og ikke mindst anerkende dem for at lykkes med det, eller for at gøre forsøget

At give børnene en forståelse af, at alle følelser er ok, men også vigtigheden af, at kunne regulere sig selv og sine følelser

Et eksempel fra vores praksis:

Allerede i vuggestuen bliver de første kim til børnenes læring med at forstå, aflæse og acceptere hinanden signaler og kropssprog sået. Der arbejdes f.eks. med temaer om følelser, ansigtsudtryk og kropssprog. Selv de mindste vuggestuebørn kan sige fra overfor hinanden med et håndtegn, og de lidt større også med det talte STOP.

I børnefællesskaberne i børnehaven "fungerer stop tegnet fortsat", og bliver respekteret som, nej tak, gider ikke, har ikke lyst til osv. Hos de større børn er der dog en forventning om, at børnene følger op på tegnet ved at sætte ord på deres oplevelser og følelser, og at personalet inddrager disse udsagn i deres løsninger ved f. eks. en uenighed blandt børn.

Retningsgivende refleksioner:

Vi bliver hele tiden bedre, men det er vigtigt, at vi voksne konstant er opmærksomme på at aflæse og respektere børnenes egne udtryk i vores samspil med dem. En opmærksomhed på dette, er særligt nødvendigt med børn der har sproglige udfordringer.

Vores læringsmiljøer skal være alsidige, og sikre at alle børn har et læringsrum, hvor de kan øve sig i deres livsudfoldelse og livsduelighed i trygge rammer. Livsduelighed i form af kendskab til forskellige sociale positioner og demokratiske processer, og livsduelighed i form af, at få egne erfaringer med at tage initiativer, og kunne og turde deltage i en vekslen mellem at være aktiv deltagende og iagttagende, i de aktiviteter og relationer de deltager og indgår i.

Eksempler på dette i vores hverdag:

At børnene kan og har lyst til, at indgå i forpligtende sociale fællesskaber, og er deltagende på en for både barnet og fællesskabet meningsskabende måde

At børnene har forståelse for, at alle børn ikke nødvendigvis deltager i fællesskabet på samme vis

At vi voksne giver børnene indflydelse på deres egen hverdag, f.eks. i form af valg af indkøb af legetøj, planlægning af ture, planlægning af aktiviteter osv.

At børnene lærer at træffe valg i overensstemmelse med egen udvikling, og lærer at de valg de har truffet har konsekvenser

At vi skaber plads til den frie leg, hvor blandt andet børnenes egne valg af venskaber og relationer kan udvikles, og børnene sammen øver sig på at udvikle deres alsidige personlige udvikling

Vi hjælper børnene med at være selvhjulpne, og opmuntrer dem til hjælpe hinanden

Vi skaber rum for at børnene tør stå frem for hinanden, og at det er helt ok, at alle ikke kan det samme, men at alle kan noget

Vi øver børnenes forståelse for demokrati og demokratiske processer, vi holder f.eks. afstemninger og giver børnene mulighed for at have medbestemmelse og medindflydelse, og muligheden for at vælge til og fra

Et eksempel fra vores praksis:

Den daglige samlingsstund i børnehaven, er et godt øve rum for det at turde stå frem, eller at kunne ytre sig i fællesskabet. Der er mulighed for, at alle børn på skift f.eks. kan fortælle noget, eller optræde med noget, som er vigtigt for dem selv. Denne øvelse var svær for nogle børn(f.eks. lavt snakkende, sproglig udfordret, genert e. lign.), og de øvrige børns opmærksomhed var ikke optimal. Som et symbol på, hvem der har retten til at fortælle eller optræde, blev der indført en "talebold", og alle børn lytter nu opmærksomt til barnet med bolden.

I vuggestuen blev det anbefalet at et barn dagligt blev "trykket på kroppen". For at inkludere det enkelte barns behov, blev der derfor dagligt indført "massagestund" hvor alle børn to og to giver hinanden massage imens de synger lille Peter edderkop.

Retningsgivende refleksioner:

Vi kan blive langt bedre til, at forsøge os frem. Selv meget små greb gør en stor forskel for enkelte børns position i fællesskabet, og det har stor værdi i forhold til at tilføre det enkelte barn en mening med at være en del af et fælleskab. Ligeså har vi en opmærksomhed på, at der skal indføres flere demokratiske processer med børnegruppen. Vi er i gang med afstemninger, valg og medindflydelse, men det er klart et område der skal udforskes.

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber,

og at alle børn udvikler empati og relationer.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Social udvikling:

Vi arbejder i og med sociale relationer og social udvikling i alle sammenhæng i hverdagen i Mælkevejen og Ønskeøen. Den sociale relation er til stede overalt, hvor der er samspil mellem mennesker, det være sig i leg, rutiner, aktiviteter og aflevering- og afhentnings situationer. Det er gennem relationerne til andre, at børn udvikler empati, sociale relationer og venskaber, som er afgørende for at vi som mennesker kan indgå i sociale fællesskaber. Vores læringsmiljøer skal tilrettelægges, så alle børn har oplevelsen af at høre til, og ikke mindst oplevelsen af, at deres bidrag til fællesskaberne er relevant. Vi skal som pædagogisk personale derfor have fokus på, at vores læringsmiljøer forsøges tilrettelagt, så de understøtter alle børns muligheder for at opbygge relationer til andre børn, personale, nærmiljø og det omkringliggende samfund, og ikke mindst deres lyst og mulighed for deltagelse og oplevelsen af, at have medindflydelse på egen hverdag. Børn er forskellige, og har brug for forskellige udfordringer, og det er vigtigt at vi som pædagogisk personale, gør os umage for at alle børn uanset køn, kultur, social baggrund, etnicitet osv. føler lyst til at lege, eksperimentere og udforske i vores læringsmiljøer.

Dette kommer blandt andet til udtryk ved:

Vi prioriterer legen, og støtter op om den læring, der ligger i børnenes interesser og perspektiver, både i den strukturerede, børneinitierede og spontane form

Vi er bevidste om, at der i legen "gemmer sig" et stort socialt potentiale, børn lærer at forhandle, de indgår kompromiser, indtager roller og lærer at argumentere for deres egne meninger osv. alt sammen i en relation, og som en vigtig del af et fællesskab

Vi arbejder med mindre legegrupper, der dannes ud fra f. eks. udvikling, køn, alder og interesser. I nogen grupper understøttes legen af det pædagogiske personale, som indtager deres roller alt efter behovet i den samlede gruppe, eller for et enkelt barn

Vi øver os i at skabe en organisering, der understøtter at alle børn oplever "stjernestunder" med fordybelse og nærværende voksne

Der holdes samlingsstunder, hvor alle børn har mulighed for at blive hørt, være førstevælger, dagens barn, skabe det fælles tredje osv.

Vi arbejder med temaer om f. eks. følelser, hvor børnene lærer at aflæse hinandens kropssprog og mimik og ansigtsudtryk, og venskabs temaer hvor børnene skal hjælpe hinanden med både omsorg og trøst, og fortælle noget godt om hinanden osv. Dette afspejler sig tydeligt i børnenes indbyrdes samspil efterfølgende☺

Vi støtter op om børnenes læring ved konfliktløsning ved f.eks. at italesætte deres intention frem for handling, brug af pytknappen, eller anvisninger af alternativer

Vi er som personale bevidste om vores eget sprogbrug, og italesætter brugen "af den gode tone" i børnegruppen

Dialogen og relationen i forældresamarbejdet er værdifuldt for børnenes sociale udvikling, en fælles forståelse for barnets perspektiv og sociale liv hos os, understøtter barnets læring og kan være med til at forebygge mobning

Et eksempel fra praksis:

I vuggestuen øves der på at vente på tur ved f.eks. håndvasken, og i garderoben øves der på, at de største børn hjælper de mindre børn med tøj og sko i et udviklingsmæssigt passende omfang. Dette er med til at forme børnene egen identitet (oplever at de mestre noget), samt deres forståelse af, at være en vigtig del af et fællesskab. Det skal nævnes, at vi dagligt oplever endog meget små børn f. eks. tørrer næser på, og trøster hinanden

Et eksempel fra praksis:

Et barn i børnehaven er udfordret sprogligt og socialt. Det medfører en del misforståelser og konflikter i hans relationer, og han er derfor udfordret i sin leg. Personalet på stuen har forsøgt meget selv, uden at det rigtigt lykkedes og ønsker derfor nogle nye handlemuligheder. Forældre og personale bliver enige om, at indgå i et ICDP forløb med fokus på udvikling af barnet samspil og relationskompetencer. Under og efter forløbet udvikler både drengen og personalet nye samspilsstrategier, der bliver dannet en lille øve legegruppe, og drengens sociale relationer er i rigtig god progression.

Retningsgivende refleksioner:

Vi skal klart have et større fokus på børneperspektivet og børnenes medbestemmelse. Vi mener selv vi er godt i gang på nogle områder, men er børnene mon enige hvis vi spørger dem? Vi kan med fordel spørge børnene, ved at indføre f.eks. børneinterview.

Som nævnt under et andet afsnit, har vi også fokus på vores fysiske læringsmiljøer. F.eks. Hvordan er indretningen i vuggestuen, hvis den ses på i gulvhøjde af en 2 årig? Inspirerer den til leg, udforskning og eksperimenter?

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kommunikation og sprog:

I Mælkevejen og Ønskeøen har sproget et særligt fokus. Det skal fylde i vores hverdag, og være overliggeren i alt vores samspil med børnene, og personalet skal som gode rollemodeller, være bevidst om deres egne kommunikationsformer i alle relationer de indgår i. Alle grupper og stuer har lavet projekter for deres arbejde med, og indsatser omkring børns kommunikation og sprog. Ligeså er der lavet planer for introduktion af månedens ord og bog, dels for at folde den fælles sproglige indsats ud internt i vores egne afdelinger, og dels for at inddrage forældrene, som også kan følge op på dette med børnene der hjemme.

Børns kommunikative evner og sproglige kompetencer udvikles i nære relationer med forældre, andre børn og det pædagogiske personale, og i de læringsmiljøer de indgår i. Vi skal derfor gøre vores yderste for at skabe et sprogligt miljø, der uanset sproglige kompetencer giver barnet en følelse af at blive lyttet til, hørt og forstået. Det er os som voksne der har ansvaret for, at hjælpe og støtte barnet til at udtrykke sig både verbalt og nonverbalt, ved at være lyttende, aflæse barnets signaler og kropssprog, og skabe tid og plads til dialogen med både det enkelte barn, og børn i større eller mindre fællesskaber. Vi skal være opmærksomme på den generelle sproglige udvikling hos barnet, men også på barnets interesse for at indgå i dialog, om både selvvalgte og ikke selv-

valgte emner, da det har stor betydning for at kunne indgå i sociale relationer med andre mennesker.

Dette kommer blandt andet til udtryk ved:

Vi voksne omkring børnene giver os god tid til at folde sproget ud, vi sætter ord på det vi gør, nuancerer sproget og der leges med ord

Vores læringsmiljøer skal også i dets udtryk, bestå af sanselige sproglige udtryk der inspirerer børnene f.eks. billeder, tal, bogstaver og former

Den gode tone skal være den bærende i alle relationer, og vi voksne skal være rollemodeller for dette

Sproget udvikles gennem sang, leg med ord(vrøvl), rim og remser, dyrelyde og kropslig udfoldelse

Personalet anerkender børnenes følelser verbalt og nonverbalt, og sætter ord på disse så barnet føler sig hørt og forstået. F.eks. Hvis et barn er ked af det ved aflevering, så trøstes det med kropskontakt, og der gives udtryk for ked af det hed med ord

Bøger, tegnemateriale, og legetøj skal være tilgængeligt, og i øjenhøjde. Højtlesning, og gerne dialogisk er og skal fortsat være en integreret del af hverdagen

Vi har fokus på børns forskellige sprogstrategier og læringsstile, og kan med et eventyr som f.eks. Bukkebruse, både læse det højt, opføre det med bordteater, lege det som rollespil og gå på tur og "lede efter broen hvor trolden bor"

Gentagelser, gentagelser og gentagelser i hverdagens rutiner. Gaffel, krus, sko, jakke osv. Og i takt med barnets sproglige udvikling, skal vi også nuancere og udfolde sproget til f.eks. bestik, glas, ude sko og vinterjakke

Vi skal sørge for at mangfoldiggøre tilbud om leg og aktiviteter, så alle børn får lige mulighed, for at indgå i fællesskaber. Vi skal være særligt opmærksomme på de børn, der ikke indgår af sig selv, og understøtte og guide dem i deres samspil, der hvor det bliver svært for dem.

Der er sprogpædagoger tilknyttet begge vores afdelinger, som sikrer at alle børn bliver lovpligtigt sprogvurderet og efterfølgende får den rette sproglige indsats i samarbejde med forældrene og vores tale/høre konsulenter, hvis det viser sig nødvendigt.

Vi er nysgerrige på børnenes egne historier, vi skaber rum for deres fortællinger, og spørger nysgerrigt og interesseret ind til det, også dagen efter det er fortalt af barnet

Et eksempel fra praksis:

I vuggestuen er det vigtigt, at personalet giver sig god tid ved puslebordet. Små børns sproglige udvikling starter med gestikulering og "pludresprog". Øjenkontakten er vigtig, og personalet "samtaler" med barnet ved at respondere på barnets udtryk. Sproget skal foldes ud, og når et lille barn f. eks. peger på en kop til frokost, kan personalet respondere med: Vil du gerne have en kop mælk?

Et eksempel fra praksis:

I børnehavergrupperne laver børnene en sommerferiebog, med billeder og oplevelser fra deres ferie. Efter ferien skiftes børnene til ved samling, at dele deres oplevelser med deres venner. Alle børn uanset sproglige forudsætninger, er meget begejstret for at dele deres ferieminder, og børnene oplever her, både at indtage lytte og tale positioner på skift, at være centrum for fællesskabets opmærksomhed, at indtage fortællerrollen, og at blive lyttet til med stor interesse af de andre børn.

Retningsgivende refleksioner:

Vi er godt i gang med udviklingen af vores sproglige læringsmiljø, ikke kun i fysiske forstand, men forstået som en konstant og bevidst måde at indgå i relationerne og samspillet med børnene på. Vi kan med fordel trække på vores tale-høre konsulenter, som ofte har deres gang i vores huse, om de vil hjælpe os på vej i dette udviklings arbejde. Vi kan starte med, at invitere dem med på et personalemøde.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Krop, sanser og bevægelse:

I Mælkevejen/ Ønskeøen er vi opmærksomme på, at det er med kroppen at det lille barn oplever og lærer. Med dette i tankerne er det afgørende, at barnet får lov til at eksperimentere med sin krop, hvad kan jeg, hvad kan jeg ikke, og fornemme både behag og ubehag i sin krop. Kroppen er en vigtig del af barnets hele udvikling omkring egen forståelse, forståelse af sig selv, og sig selv som en del af fællesskabet og sine omgivelser.

At kunne bruge sine sanser, have kendskab til sin egen krop, og øve sin fin- og grov motorik, er vigtige skridt på vejen af børns almene udvikling. Det at kunne holde balancen, hoppe, hinke, slå koldbøtter og have en fornemmelse for rummet de er til stede i, at kunne klippe med en saks og holde på en blyant, er noget der skal trænes, udfordres og udvikles på. Vores børn skal have mulighed for at opleve glæde ved, at være i bevægelse og fornemme mange kropslige udfordringer. Det giver livsduelighed at turde udfordre sig selv, og at opleve, at når man øver sig, så bliver man

bedre til noget. Det er vores ansvar at skabe mulighed for, at børnene kan øve sig i trygge rammer, og samtidig inspirere børnene til, at de udforsker forskellige dele af bevægelses- og sanses apparatet både ude og inde.

Der er fuldkost i Herlev kommunes dagtilbud, og vores to køkkendamer er både opmærksomme på, og gode til at tilbyde børnene varierede og sunde måltider, hvor sanserne bliver pirret af både forskellige konsistenser og farver. Det er vigtigt for os, at måltiderne er gode stunder, hvor børnene er aktivt deltagende i forhold til at sætte ord på f. eks. smag, sundt- eller usundt, varmt og koldt, fødevarer kategorier osv. Ligeså opfordrer vi altid børnene til at smage på maden.

Dette kommer blandt andet til udtryk ved:

Vores læringsmiljøer skal både ude og inde give børnene mulighed for både de "vilde og de stille" lege. Det er vigtigt at børn har mulighed for en veksling mellem høj og lav arousal (vågenheds niveau), og vi skal som personale skabe rum for dette, ved f. eks. at tilrettelægge vores aktiviteter, så der er en vekslen mellem siddestillende- og bevægelsesaktiviteter

Vi har en opmærksomhed på, at der skal være mulighed for forskellige kropslige aktiviteter som stopdans, motorikbane, balancegang osv..

De små børn opfordres i de daglige rutiner til at øve sig motorisk, ved selv at kravle op i deres stole, på puslebordet, krybber osv. De større børn smører selv deres mad, øser op, spiser med kniv og gaffel osv.

Vi holder motionsuger der er planlagt så alle vores børn kan være aktivt deltagende

Vores udearealer er opdelt mellem vuggestue og børnehave, og er i både indretning og legetøjstilbud tilpasset børnenes udviklingsniveauer, fælles er at der er mulighed for at f. eks. cykle, gynges, løbe, eller finde ro i et legehuse eller bag en busk, og at udearealerne er kuperede

Vi voksne skal gå forrest, være deltagende og igangsættende med f. eks. fælleslege som "alle mine kyllinger kom hjem", fodboldkampe, skjul osv.

Vores inventar og legetøjs tilbud skal være alsidige og skal bidrage til børnenes både fin- og grov motoriske udvikling, og deres sanser. Madrasser kan f. eks. bruges til at slå kølbøtter på, eller til at få en hvilestund, puslespil og perler til finmotorik og bamser og dukker til at stimulere og give tryk

Som personale er det vigtigt, at vi er opmærksomme på, at alle børn også har forskellige kropslige behov og sansesystemer. Hvis vi f.eks. oplever "kropslig uro, udfordringer med at tygge maden, eller "slaphed i kroppen" hos et barn, kan vi med fordel i samarbejde med barnets forældre trække på både de ergo- og fysioterapeuter der er tilknyttet Herlev kommunes dagtilbud.

Eksempel fra praksis:

Vores motionsuge er netop afholdt, og alle børn har uanset deres alder og udviklingstrin været meget aktive. Der er blevet gået på trapper, løbet stafet, lavet koldbøtter, danset og spillet med bolde osv. I år blev det desværre uden afslutning med "det fælles tredje", i form af et fælles motionsløb for alle børn og forældre fra begge afdelinger, men alle børn har oplevet glæden ved at være kropslige aktive og i bevægelse i et fællesskab.

Retningsgivende refleksioner:

Det kan have stor betydning for et barns kropsholdning, om en stol f.eks. har ben støtte til fødderne, og for roen i kroppen, om der er "fidget" til rådighed ved f. eks. samlinger, eller om mundmotorikken skal styrkes ved at lave puste øvelser. Det er små greb, som kan gøre en stor forskel for barnets deltagelse i fællesskabet, og noget vi har stor opmærksomhed på i vores hverdag, og som

vi også gerne vil udvikle yderligere på. Vi starter med oplæg af en fysioterapeut ved vores personalemøde. Dette har også vores opmærksomhed ved ny indkøb af inventar og legetøj.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Natur, udeliv og science:

I Mælkevejen og Ønskeøen er vi bevidste om de mange muligheder, erfaringer og oplevelser naturen og ”det store uderum” giver og byder på, og vi bestræber os på at være udendørs hver dag. At udforske naturen giver børn erfaringer både fysisk og sansemæssigt. Børn undres, bliver nysgerrige, og får en begyndende forståelse for omverdenen og dens sammenhæng. En gåtur på blødt græs, at rulle sig i nedfaldne blade, hoppe i en vandpyt, blive gravet ned i sand, eller lave en sne-

mand bringer forskellige sanseindtryk med sig. At se buskene stå i knop, blomstre og visne, at se egerne der springer i vores træer, finde bænkebidere under træstubbene, eller at pynte det tørre og visne juletræ med sandting, og fejre jul i marts måned er blot nogle få eksempler på den mangfoldighed af fantasi, nysgerrighed og erfarings dannelse børnene hver dag tilegner sig i vores største læringsmiljø.

Gennem konkrete oplevelser begynder børnene at skabe forståelse for det abstrakte som, f.eks. at se og opleve sammenhænge men også store forskelle på årstidernes udtryk, alt efter om det er på legepladsen i skoven eller byen vi befinder os, så er det forår, men udtrykkene kan være meget forskellige. Hvorfor kan vi søge ly for både regn og sol under et stort træ, hvorfor har vi sandaler på om sommeren og støvler om vinteren, hvorfor lyner og tordner det, og kan vi sammen undersøge og finde svar på dette med f.eks. en IPad.

Dette kommer blandt andet til udtryk ved:

Vi voksne skal lære børnene at naturen består af et væld af levende organismer som f.eks. dyreliv, planter og træer, og at vi skal passe på dem alle for at bevare dem. I naturen knækker vi ikke grene af buske og træer, tramper ikke på sneglene, men vi lytter efter fuglekvidder, og planter blomster og buske, vander dem og passer på dem, så de vokser og gror.

Vi laver temaer om dyr og planter, fra jord til bord, spiller naturbingo osv.

Vi snakker med børnene om årstiderne, er det koldt eller varmet og hvorfor? hvilken påklædning er passende, spirer eller visner bladene, og laver aktiviteter der er tilpasset disse f. eks. vandpjask, og kælkning, maler og laver aftryk med blade, sten og spindelvæv, laver "efterår på flaske" og kastanjedyr, fanger haletudser og ser dem forvandle sig til små frøer, og sætter dem tilbage i søen igen.

Vi tager inde livet med ud, og ude livet med ind

Vi er opmærksomme på at give børnene læring om, og en begyndende forståelse for bæredygtighed, vi høster vores egne æbler og nødder fra legepladsen, vi bager kager af dem, og spiser dem sammen med forældrene, til gavn for velgørenhed "bag for en sag", resterne af grøden fra frokost kommer i bolledejen, og vi genbruger og reparerer legetøj og inventar. Børnene er med til at holde orden på legepladsen, og vi har oprydningsdage hvor papir, ødelagt legetøj osv. der ikke hører til i naturen og på legepladserne indsamles af børn og personale i fællesskab

I uderummet er der højt til loftet, hvilket også vil sige bedre plads til alle. Det sker derfor jævnligt, at der f.eks. afholdes samlinger, motorik og bevægelse osv. udendørs. Ligeså er vi opmærksomme på, at snobrød over bål, eller stopdans på græsplænen rummer mulighed for, at alle børn føler sig som en ligeværdig og vigtig del af fællesskabet og derfor skal prioriteres i vores planlægning.

Et eksempel på praksis:

Børnene er meget glade for, at lede efter og undersøge insekter, biller, larver osv. på vores legepladser, og der er en meget stor interesse og nysgerrighed fra børnene omkring dette. Det har medført at vi nu har mange og forskelligartede insekthoteller på legepladserne, hvor børnenes fund flytter ind. Materialerne og "interiør" til hotellerne, blev efter nærmere undersøgelse fundet i de omkringliggende grønne arealer, kirkegårde og parker, og beboerne bliver udforsket, fodret og studeret både ved hjælp af bøger, google og andre teknologiske hjælpemidler.

Retningsgivende refleksioner:

Dette tema kan med fordel helt konkret udvikles på med begyndende affaldssortering for børnene, og etablering af kompostbunker på legepladsen. Ligeså kan vi øve os på, ikke bare at blive nysgerrige og finde svar, men i stedet for at eksperimentere os frem til svar.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”



Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kultur, æstetik og fællesskab:

Alle børn have mulighed for at være en del af et fællesskab med udgangspunkt i respekt og medbestemmelse for det enkelte barn. I vores møde med kulturen, det æstetiske læringsmiljø og fællesskaberne, har vi alle børn som voksne mulighed for at gøre os erfaringer med både hvor forskellige og ens vi er som mennesker. I arbejdet med overstående giver vi barnet en mulighed for at erfare, og udvikle en forståelse og respekt for andre menneskers måde at være til stede i verden på.

I Mælkevejen og Ønskeøen arbejder vi ud fra værdier om, at respekt, nysgerrighed og det at forholde sig undersøgende på noget ukendt skaber muligheder for, at både det enkelte barn og børn i fællesskab kan afprøve, spejle sig i, og gøre sig erfaringer med venskaber, konflikthåndtering og medbestemmelse, hvilket er en vigtig del af deres dannelses proces og en øvelse i demokratiets spilleregler. Dette selvfølgelig altid med udgangspunkt i det enkelte barns formåen og erfaringsniveau, og med barnets perspektiv for øje.

Børnene skal præsenteres for en bred vifte af kultur, og kulturelle udtryksformer, og vi skal som pædagogisk personale understøtte at alle børn, uanset kulturel baggrund, har lyst til at eksperimentere med og øve sig på, at få erfaringer med glæden ved æstetiske oplevelser i indtryk, og i udtryk ved at skabe noget selv.

Dette kommer blandt andet til udtryk ved:

Vi præsenterer børnene for forskellige materialer, og for brugen af dem. Nogle gange med henblik på et bestemt produkt, andre gerne for at børnene kan eksperimentere med dem, så det endelige resultat bliver individuelt, alt efter barnets egen fantasi, og lyst til udfoldelse

Vi øver os på at gøre vores rum fleksible med f. eks. skillevægge, så kreative processer ikke altid bliver afbrudt af oprydning til frokost e. lign.

Børnenes kunstværker og kreationer udstilles og ophænges i institutionen. Og ved større projekter afholdes der ferniseringer for forældrene (ikke pt. grundet Corona)

Vi følger det omgivende samfunds traditioner, og fejrer f.eks. også Eid. Vi fortæller børnene om historie bag traditionerne, og er nysgerrige på andre kulturelle højtider

Vi lytter til forskellig slags musik, synger med børnene, spiller musik mens vi maler, eller slapper af til blid musik. Vi holder "fredags rock" med alle børn som det fælles tredje(før Corona)

Vi fortæller børnene om Danmark og andre lande, og introducerer dem for kendte personligheder f. eks. H.C. Andersen

Vi arbejder med eventyr, og eventyrfortællinger i mange former f. eks. med bøger, i fri fortælling, teater osv.

Vi benytter Herlev kulturelle tilbud f.eks. teater, biograf, osv. For blot at nævne nogle alternativer til de tidligere beskrevet, og tager på ture til museer, slotte og slotsparker, eller bådsejladser

Et eksempel fra praksis:

I vores vuggestuer laves der hjemmelavet modellervoks. Børnene er med i hele processen lige fra hvilke ingredienser der skal bruges, omrøring, farvning og til sidst med at skabe deres egne figurer lige præcis som de ønsker dem.

Et eksempel fra praksis:

Den ene vuggestue gruppe arbejder med eventyr temaer. Til det enkelte eventyr produceres der sammen med børnene rekvisitter, figurer osv. ud af toiletpapirsroller, garn osv. til en eventyrkuffert, der tages frem hver dag, når eventyret udfoldes som historie, sang eller dukketeater.

Et eksempel fra praksis:

Børnehavebørnene har haft uge tema om følelser(begge afdelinger). Børnene(Mælkevejen) har været opdelt i læringsmiljøer på tværs af deres stuer, og der er blevet tegnet, malet, aflæst mimik og kropssprog og ikke mindst samtalen om følelser på tværs af de vante børnefællesskaber. Det kan give udtryk for sine følelser i andre sammenhæng end de vante, åbner op for at børnene får nye forståelser for hinanden, og muligheden for nye relations dannelser med børn du kan spejle dig i.

Retningsgivende refleksioner:

Vi kan under dette tema med stor fordel inddrage forældregruppen lidt mere. Måske er der en kunstner i blandt dem, måske en vil fortælle om en særlig interesse, og måske en anden vil fortælle om deres kultur og traditioner. Mulighederne er mange, og der er meget at udvikle på.

Som skrevet andetsteds er læreplanen ikke et færdigt produkt, men derimod et dynamisk redskab, der skal hjælpe os til at holde fokus, blive klogere på, og forfine vores pædagogiske indsatser i hverdagen. En hel del af vores pædagogiske praksis og hverdag med jeres børn er beskrevet, og som I kan læse, er der forsat en hel del at udvikle på. Som beskrevet, man skal øve sig for at blive bedre og kunne mestre. Vi øver og udvikler os fortsat, den dag det stopper, skal vi finde os et nyt arbejde☺

Mange hilsner medarbejderne i Mælkevejen og Ønskeøen

Evalueringskultur



”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

På nuværende tidspunkt beskriver vi ikke vores evaluerings kultur og metoder, da der snarest kommer et særskilt tillæg til læreplanen med evalueringdelen. Det kan dog nævnes at vi er godt i gang med arbejdet, og har lavet planer for dokumentation, feedback og evaluering fremadrettet.

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pæda-

gogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

>Skriv her.<

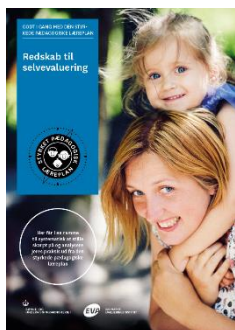
Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

>Skriv her.<

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud



Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.



Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.



Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.



Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud



BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC